

geliefde moeder te rusten. Voor dit graf, dat zijne twee duurbaarste schatten besloot, maakte hij zelf een opschrift, en hij hing er een tafereel boven, dat ook door hem vervaardigd was. Die laatste plichtkwijting tegenover zijne betreurde gade, viel Rubens des te pijnlijker, daar zijne lichaamskrachten toen werden ondermijnd door zulke hevige koortsen, dat zijn leven in gevaar verkeerde. Den 22ⁿ October was zijn toestand verbeterd; want toen schreef hij: « Alhoewel de koorts mij heeft verlaten, gevoel ik echter nog een weinig van mijne laatste ongesteldheid. Evenals de zee, na eenen storm, niet onmiddellijk hare kalmte herneemt, maar nog steeds eene zekere ontroering behoudt, ofschoon geneigd bedaarder te worden, zoo bevind ik mij in eenen uitzonderlijken toestand, veeleer buiten gevaar dan ontheven van krankheid. » Nadat zijne lichaamskrachten hadden toegenomen, deed hij, op het einde van November 1626, in Frankrijk, de langbetrachte reis, welke zijn hartewee moest lenigen met zijne verbeelding af te wenden van de herinnering aan zijne onvergetelijke gade.

